

FITXA IDENTIFICATIVA**DADES DE L'ASSIGNATURA**

Codi: 35070
Nom: Victimologia
Cicle: Grau
Crèdits ECTS: 6
Curs acadèmic: 2026-27

TITULACIONS

Titulació	Centre	Curs	Període
1302 - Grau en Criminologia	Facultat de Dret	3	Primer quadrimestre
1923 - Doble Grau en Dret i Criminologia	Facultat de Dret	3	Primer quadrimestre

MATÈRIES

Titulació	Matèria	Caràcter
1302 - Grau en Criminologia	Victimologia	OBLIGATÒRIA
1923 - Doble Grau en Dret i Criminologia	Assignatures obligatòries de tercer curs	OBLIGATÒRIA

COORDINACIÓ

BELEÑA MATEO M ANGELES

COLAS TUREGANO M ASUNCION

RESUM

La Victimologia és una assignatura que se centra en l'anàlisi de la figura de la víctima des d'un punt de vista multidisciplinari (psicològic, sociològic, jurídic) i que abraça l'estudi de les raons que poden portar una persona a ser víctima i de la situació subsegüent al fet delictiu per a la persona que l'ha patit -cosa que implica, entre altres qüestions, l'examen de la complexa relació de la víctima amb el sistema de justícia penal en les seues facetes substantiva, processal i assistencial-, així com de les principals estratègies de prevenció i de desvictimitació. L'assignatura Victimologia proporciona a l'alumnat un panorama teòric i metodològic dels diversos aspectes de la victimització; això suposa estudiar l'àrea de la victimologia en el seu vessant teòric, descriptiu, explicatiu, predictiu i d'investigació, com també en l'aplicació, l'avaluació, la prevenció, l'assessorament i/o el tractament i seguiment de la víctima en els més variats camps. L'atenció a les víctimes és una de les àrees de màxim interès i preocupació i indiscutible desenvolupament a Espanya, en l'actualitat, sobretot en assumptes especialment significatius com abusos sexuals, mals tractes en l'àmbit familiar, en el context laboral o, des d'una perspectiva més general, en allò que fa a la relació de la víctima amb el sistema de justícia penal.

CONEXEMENTS PREVIS

RELACIÓ AMB ALTRES ASSIGNATURES DE LA MATEIXA TITULACIÓ

No s'ha especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

ALTRES TIPUS DE REQUISITS

No s'han especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

COMPETÈNCIES / RESULTATS D' APRENTATGE

1302 - Grau en Criminologia

8- Saber aplicar les teories criminològiques en l'elaboració de polítiques públiques centrades en la prevenció del delictes i l'atenció a la víctima.

Saber aplicar les tècniques d'investigació adequades per a la persecució de delictes i la resolució de conflictes socials, garantint la seguretat ciutadana i els drets fonamentals.

Saber aplicar les teories criminològiques per explicar la delinqüència i poder prevenir la comissió de delictes.

Saber atendre les necessitats de la víctima, amb una referència especial a les víctimes de violència de gènere o als menors.

Saber dissenyar programes orientats a la prevenció de la reincidència i la victimització.

Saber identificar la diversitat i la desigualtat social i les seues conseqüències en relació amb el fet delictiu, la victimització i les respostes davant el crim i la desviació.

Saber utilitzar un llenguatge tècnic que permeta expressar els conceptes correctament i des d'una perspectiva de gènere.

Ser capaç d'analitzar el delictes, el delinqüent i la víctima i dissenyar estratègies de prevenció i d'intervenció, des del respecte als drets humans, la igualtat entre homes i dones, la pau, la sostenibilitat, l'accessibilitat universal i el disseny per a tothom i els valors democràtics.

Ser capaç d'apreciar la complexitat i la diversitat del fenomen criminal.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. La victimologia. Qüestions conceptuals i metodològiques

La victimologia com a ciència: concepte, objecte i mètode. Aproximació al concepte de víctima des d'una perspectiva victimològica. Breu referència a la història de la victimologia. Aspectes psicològics de la victimització.

2. Àmbits de victimització

Assetjament psicològic laboral (mobbing). Violència familiar. Abús sexual a menors. Altres àmbits de victimització. Prevenció de la victimització.

3. Efectes del delictes en les víctimes

Conseqüències a nivell cognitiu, afectiu, conductual i psicofisiològic. Simptomatologia aguda i posttraumàtica. Altres trastorns habituals en víctimes. Models explicatius. Valoració psicològica i criminològica de les lesions i seqüeles.

4. La víctima i el sistema de justícia penal (I)

La tutela dels interessos de les víctimes en el marc d' un estat social i democràtic de dret. La protecció internacional de les víctimes. La posició de la víctima en el sistema de justícia espanyol: aspectes de dret penal substantiu (concepte juridicopenal de víctima; situacions de vulnerabilitat victimal que el legislador té en compte en el disseny dels tipus penals, les circumstàncies genèriques i altres institucions penals; les infraccions no perseguibles d'ofici i el perdó de la persona ofesa; la víctima i el sistema de sancions penals; altres manifestacions victimològiques en la legislació penal substantiva.

5. La víctima i el sistema de justícia penal (II)

L'estatut jurídic de la víctima en el procés penal espanyol (informació, participació, protecció). Les víctimes i la política criminal. La delimitació de la victimologia acadèmica respecte dels moviments socials de suport a les víctimes del delictes.

6. Sistemes d'assistència, reparació i intervenció

Perspectives jurídica, mèdica i psicològica. Programes d'assistència i intervenció amb víctimes. Intervenció en crisis.

VOLUM DE TREBALL (HORES)

ACTIVITATS PRESENCIALS

Activitat	Hores
Teoria-Pràctiques	60,00
Total hores	60,00

ACTIVITATS NO PRESENCIALS

Activitat	Hores
Assistència a altres activitats	5,00
Elaboració de treballs individuals o en grup	20,00
Estudi i treball autònom	10,00
Preparació de classes	10,00
Preparació d'activitats d'avaluació	35,00
Resolució de casos pràctics	10,00
Total hores	90,00

METODOLOGIA DOCENT

En les sessions docents el professorat destacarà els aspectes nuclears de cada lliçó i s'abordaran els problemes més complexos que susciten. Per fer-ho, es partirà de supòsits concrets, en la mesura que siga possible connectats amb l'actualitat, i es plantejaran qüestions o activitats als estudiants a fi de promoure la discussió a classe. Es pretén que l'alumnat, a més de comprendre els conceptes i institucions bàsiques de l'assignatura, aprenga a raonar jurídicament i criminològicament i a adoptar un discurs crític davant la regulació positiva i les seues possibles implicacions en relació amb la víctima. Pel tal de facilitar aquest aprenentatge (actiu), les classes s'estructuraran preferentment a partir de tasques que el professorat explicarà a la classe anterior i que deixarà amb antelació a l'aula virtual (lectura de textos, realització de qüestionaris, resolució de casos pràctics, etc.), i que exigiran un estudi i preparació prèvia per part de l'estudiant, així com la seua participació posterior en el desenvolupament de la classe, durant les quals, sovint, l'exposició magistral es combinarà amb exercicis, individuals o de grup, i altres dinàmiques participatives. L'assignatura Victimologia és de 6 crèdits ECTS, cosa que suposa, d'acord amb el protocol docent de la Facultat de Dret de la UV, dues sessions docents setmanals d'1 hora i quaranta minuts, a les quals cal afegir la realització d'activitats complementàries al llarg del quadrimestre (com, per exemple, la participació en seminaris interdisciplinaris sobre aspectes d'actualitat relacionats amb l'assignatura).

AVALUACIÓ

Les competències d'aquesta matèria seran avaluades mitjançant una prova escrita de caràcter global, que determinarà el 60% de la qualificació, i també a través de la resolució de problemes i casos pràctics, així com de la realització de treballs i altres activitats aplicades que, d'acord amb el que s'indica en l'apartat de metodologia docent, el professorat proposarà al llarg del curs.

Aquestes activitats avaluables, que hauran de ser com a mínim dues, determinaran el 40% restant de la qualificació. Per a superar l'assignatura, caldrà aprovar tant la part teòrica com la part pràctica de la prova global.

L'alumnat que no realitze l'avaluació contínua es podrà presentar a la prova global. En aquest cas, la qualificació quedarà limitada al valor ponderat de l'examen sobre la nota global, de manera que com a màxim podran obtenir un 6 en la qualificació final.

L'alumnat que suspenga la prova global en primera convocatòria mantindrà la qualificació obtinguda en l'avaluació contínua per a la segona convocatòria. Si l'annex del professor o professora preveu activitats recuperables, s'indicarà el procediment per a la seua recuperació i avaluació en segona convocatòria.

Proves en dates diferents de l'oficial

En ambdues convocatòries, i amb independència del sistema d'avaluació, es podrà establir una modalitat d'examen final diferent quan la prova haja de realitzar-se en una data distinta de l'oficialment prevista, ja siga per coincidència d'exàmens conforme al Reglament d'Avaluació i Qualificació de les Titulacions de Grau i Màster de la Universitat de València, o per qualsevol altra causa reglamentàriament prevista (per exemple, supòsits de força major degudament justificada).

BIBLIOGRAFIA

Baca, E., Echeburúa, E. i Tamarit, J.M. (2006) (coord.). Manual de Victimología. València: Tirant lo Blanch.

Báguena, M.J. (2003). Guía de tratamientos psicológicos eficaces para el trastorno de estrés postraumático. (p. 311-335). En M. Pérez, J.R. Fernández, C. Fernández i I. Amigo (coord.). Guía de tratamientos psicológicos eficaces. Vol. I. Adultos. Madrid: Pirámide.

Báguena, M.J., Villarroya, E., Díaz, A., Beleña, A., Roldán, C. i Reig, R. (2001). Propiedades psicométricas de la versión española de la Escala Revisada de impacto del estresor (EIE-R). *Análisis y Modificación de Conducta*, 27, 581-604.

Beleña, M. A. i Báguena, M. J. (2012). Aspectos psicológicos de la victimización. En Cervelló, V. y Antón, F. (comp.). *Estudios sobre Ciencias de la Seguridad. Policía y Seguridad en el Estado de Derecho*. València. Tirant Lo Blanc.

Beristain Ipiña, A. (2000). *Victimología. Nueve palabras clave*. València: Tirant lo Blanch.

Beristain Ipiña, A. (2004). *Protagonismo de las víctimas de hoy y mañana (evolución en el campo jurídico-penal, prisional y ético)*. València: Tirant lo Blanch.

Cerezo Domínguez, A. (2010). *El protagonismo de las víctimas en la elaboración de las leyes penales*. València: Tirant lo Blanch.

Daza Bonachela (2015). "Escuchar a las víctimas. Victimología, derecho victimal y atención a las víctimas". Ed. Tirant lo Blanch: València.

Echeburúa, E. i Guerricaechevarría, C. (2021). *Abuso sexual en la infancia nuevas perspectivas clínicas y forenses* Ed: Ariel. Barcelona

Echeburúa, E. (2004). *Superar un trauma. El tratamiento de las víctimas de sucesos violentos*. Madrid: Pirámide

Echeburúa, E. i Del Corral, P. (1998). *Manual de violencia familiar*. Madrid: Ed. Siglo XXI.

Fernández, A. i Rodríguez, A. (2002). *Intervención en crisis*. Madrid. Síntesis.

Ferreiro, X. (2005). *La víctima en el proceso penal*. Madrid: La Ley.

García Álvarez, P. (2014). *La víctima en el derecho penal español*. València: Tirant lo Blanch

Gómez Colomer, J.L. (2014). *Estatuto jurídico de la víctima del delito*. Cizur Menor: Aranzadi.

González, J.P. (dir.) (2007). *Panorama actual y perspectivas de la victimología: la victimología y el sistema penal*. Madrid: Consejo General del Poder Judicial, Centro de Documentación Judicial.

Labrador, F.J., Rincón, P.P. i De Luis, P. (2004). *Mujeres víctimas de la violencia doméstica. Programa de actuación*. Madrid: Pirámide.

Lorente Acosta, M. i Lorente Acosta, J.A. (1998). *Agresión a la mujer: maltrato, violación y acoso*. Granada: Ed. Comares.

Meadows, R.J. (2001). *Understanding violence and victimization*. Nova York: Prentice Hall.

Morillas, D.L., Patró, R.M. i Aguilar, M.M. (2014). *Victimología: un estudio sobre la víctima y los procesos de victimización*. Madrid: Dyckinson.

Pereda, N. i Tamarit, J.M. (2013). *Victimología Teórica y Aplicada*. Barcelona, Huygens Editorial.

Pozuelo Pérez, L. i Rodríguez Orcajo, D. "El papel de la víctima en el Derecho Penal". Agencia Estatal Boletín Oficial del Estado, Madrid, 2021.

Soletó Muñoz (dir.) (2019). "Justicia restaurativa: una justicia para las víctimas" Ed. Tirant lo Blanch: València.

Subijana Zunzunegui, J.I. (2006). El principio de protección de las víctimas en el orden jurídico- penal. Granada: Comares.

Varona Martínez (coord.) (2018). "Victimología: en busca de un enfoque integrador para repensar la intervención con víctimas" Ed. Aranzadi: Cizur Menor. - Varona Martínez, Gema; Zuloaga Lojo, Lohitzune i Francés Lucumberri, Paz (2019). Mitos sobre delincuentes y víctimas: argumentos contra la falsedad y la manipulación.: Universidad Pública de Navarra = Nafarroako Unibertsitate Publikoa : Los Libros de la Catarata. ISBN:978-84-9097-758-3.

Villacampa, C. (Coodinadora), Cerezo, A.I. i Gómez-Gutiérrez, M.M. (2019). Introducción a la Victimología. Madrid: Ed. Síntesis (ISBN: 978-84-91713982).